

Као што се некада „баук комунизма“ ширио Европом, у данашње време то чини покрет чија је окосница грчка Сириза. Небројене су расправе о томе хоће ли Сириза успети да преокрене економске токове у Грчкој, хоће ли победити у бици са кредиторима из еврозоне и хоће ли се њене идеје проширити ван граница Грчке?

Сириза није пролазно политички покрет који служи за пример другим државама. „Обојене зајнице“ и „Атланско пролеће“ само су неки од покрета у новој историји који су се попут плиме, раширили светом.

Међутим, постоји велика разлика између њих и Сиризе. Поменути покрети нису имали јасну идеју шта заправо желе. И један и други показали су да није довољно само желети да се сруши диктатура. Друго, они су у својим жељама тежили да се придруже државама чији је економски систем постао доминантно неолибералан. Треће, они су били строго контролисани, а њихове вође финансиране од стране западноевропских држава и САД.

Весник промена

Сириза је, ипак, нешто сасвим друго. Њен лидер Алексис Ципрас и његов тим, чији је најпрепознатљивији представник министар финансија Грчке Јанис Варуфакис, имају јасан циљ који није повезан са циљевима глобалне неолибералне економске машинерије. Све време трајања неолибералног концепта, заступници ове идеје доказују да је сваки

други економско–политички концепт немогућ, да је неолиберализам једино решење.

Народи, поготово народи Источне Европе и сиромашног Југа, гладних очију загледи у телевизијске представе неолибералног Запада, веровали су у ту мантру до скоро, до економског слома и кризе која је захватила Грчку, Шпанију, Кипар, Ирску, Португалију...

А онда се појавила Сириза и показала да је промена могућа и да ће, ако дође прекасно, као што је дошла у Грчкој, покренути талас промена који ће збрисати са лица земље традиционалне партијске системе. У томе лежи највећа опасност по неолиберални систем, и политички и економски.

Од периферије ка центру

Већ раније, на периферији света појавили су се режими који су се супротставили неолибералном концепту. Тако су у Латинској Америци успостављени режими Уга Чавеза у Венецуели, Луле да Силве у Бразилу, Кристине Киршнер у Аргентини, Ева Моралеса у Боливији. Њихов пример следили су и Уругвај и Еквадор.

Међутим, ови режими, осим што се налазе на периферији света, успостављени су у земљама које су богате природним ресурсима. Грчка се, са друге стране, налази у епицентру неолибералног света, у еврозони. Када се латиноамерички радник бори за своја права, та борба има једно значење, а када се европски радник бори за своја права, та борба има сасвим друго значење.

И Грчка и свет

Дуго су европски радници били уљуљкани у удобној колевци „државе благостања“ која им је омогућила висока примања, остваривање свих права и слобода, радно време довољно кратко да се посвете и другим стварима... Неолиберализам је све то променио. Са почетком кризе победио је и он, али та победа је била краткотрајна јер се појавила Сириза.

Њена победа на изборима улила је наду многим грађанима европских држава, уморних од традиционалних политика или обесправљених током економске кризе.

Међутим, ово је тек почетак борбе. Програм Сиризе је локалног карактера, усмерен искључиво на конкретне проблеме са којима се Грчка суочава. Он не представља општи теоријски оквир применљив у општим европским или светским условима, али важно је да је борба почела у центру збивања.

Давид против Голијата

У „борби Титана“ која се ускоро очекује имаћемо добро наоружани неолиберализам и тек рођени нови раднички покрет. Неолиберализам поседује теоријске и финансијске ресурсе, државе, војске и полиције, централне и пословне банке.

Међутим, тако је било и у почецима борбе за радничка права. Када су почињали борбу, радници су имали само теорију коју су обликовали Маркс и Енгелс. Данас имају државу и владу на коју могу да се угледају.

Сириза је пример за европске левичарске покрете који су дуго таворили на маргинама политике. Криза је показала да тржиште не може и не сме бити саморегулишући механизам и да државе не смеју да се ослањају на међународне корпорације чији таоци могу да постану.

У бици која је почела у Грчкој, неолиберализам може показати сву своју природу и тактике којима ће покушати да скрши отпор Грка. Тај систем ће најпре покушати да у своје механизме инкорпорира основне принципе и захтеве које поставила Сириза. Неолиберализам је, пре свега, флексибилан концепт.

Могуће је да основни захтеви Сиризе буду прихваћени и, разним корупционашким смицалицама, извитоперени, тако да остану мртво слово на папиру, привид. То се већ

једном десило када су се европски радници угнездили у „државу благостања“, а заузврат прихватили режиме традиционалних европски партија. Уколико то не успе, неолиберализам ће кренути силом да руши непријатељски режим, путем неке врсте „обојене револуције“.

Против краја историје

Зато је веома важно да Сириза не остане усамљена у својој борби, да слични економско–политички концепти у Европи победе или бар да се вину у врхове европске политике. Интернационализација Сиризиних идеја је потребна, јер је неолиберализам интернационална идеја, која је одавно прешла границе англосаксонског света.

С обзиром на то да је у природи неолиберализма амбиција да остане једина могућност којом се историја завршава, Сиризине идеје морају се теоријски уобличити тако да постану универзалне, али то ће бити много лакше ако постоји више центара отпора.

Један од тих центара може бити Шпанија где се сличан покрет, Подемос, налази у врху популарности код грађана. Шпанија је нагрижена са свих страна. Налази се на ивици економског колапса, традиционалне партије су корумпиране, окоштале и бирократски устројене, монархија се опасно љуља, како под корупционашким скандалима, тако и због губитка легитимитета.

Када нова левица освоји власт у барем две европске државе, новој левици ће бити лакше да се избори са онима који желе да већину грађана претворе у најамну радну снагу без икаквих права, а теоретичарима да уобличи једну нову теорију која ће бити основа за праведније друштво.

(Спутник)